

VSEM KRAJNIM ŠOLSKIM SVETOM, KI SO V ROKAH SLS.

Pozivamo vse krajne šolske svete, v katerih imajo pristaši SLS večino, da ne dovolijo nobenega solda za naročanje liberalnih listov, zlasti ne za «Učiteljskega Tovariša». Če bi bil kredit že dovoljen, ga v prihodnji seji prekličite. Nadalje priporočamo, da vsi krajni šolski sveti dovolijo in naroče glasilo krščansko mislečega učiteljstva, «Slovenskega Učitelja». Vsem krajevnim organizacijam SLS naročamo, naj pazijo na to, da bodo vsi naši krajni šolski sveti — in teh je več kot dve tretjini — zgorajšnjo naročilo izpolnili. —

Tajništvo SLS v Mariboru.

Zopet novi davki!

«Slovenski Gospodar» je že opetovano dokazal, da sedanja vlada — demokrati in samostojni — ne zna druga nego zapravljati in narekovati nove davke. Od kar je Pucelj v vladi in sedi poleg demokratov; Zerjava, Kukovca, Kumanudija, Pribičevića, prihajajo vsak teden novi blagodari v obliki novih davkov, novih bremen nad naše ljudstvo. Ali ni tako?

V seji zakonodajnega odbora v Beogradu dne 16. septembra je finančni minister, velik demokrat in Puceljev sodružnik pri razmetavanju milijonov, dr. Kumanudi predložil vladni zakonski načrt o novih neposrednih (direktnih davkih). Značilno je, da poslanci «Samostojne», ki sedijo v vladni večini, se za ta zakonski načrt niso prav nič brigali. Ureditev davka, kakor jo predlaga Kumanudi, bo kmetsko ljudstvo strahovito zadel.

Na kmeta in ljudstvo na deželi sploh bodo naložena po tem načrtu taka bremena, da bo ječal pod njimi in stokal.

V zakonodajnem odboru je srbski kmet (zemljoradnik) Lazič ugovarjal, da tak načrt ne spada pred zakonodajni odbor, ampak mora o njem obširno razpravljati narodna skupščina. Poslanec Slovenske ljudske stranke g. Tone Sušnik je v imenu Jugoslovanskega kluba ostro nastopil proti novim davčnim predlogom ter izjavil, da zakonodajni odbor ni upravičen sklepati o takih dalekosežnih davčnih bremenih. Ta vladni predlog spada najprvo v finančni odsek, ki naj ga potem predloži celi narodni skupščini. V tej davčni predlogi gre za že obstoječe davke ter za izenačenje davkov. Med davki, ki naj se izenačijo, so obsežni tudi davki, ki jih pokrajine stare Avstro-Ogrske niso poznale. To velja posebno za davek na premoženje. Pri tem vprašanju je treba previdno postopati, ker ta nova davščina bo hudo zadelo posebno našega malega kmeta, med katerim bo vzbudila silno razburjenje. Naš mali kmet že sedaj težko živi ter se mora zadolževati, da more plačevati dosedanje davke. Kmet veliko težje prenaša neposredne ko posredne davke. Zato je treba celo stvar temeljito premisliti, predno se kaj podobnega sklene. Treba je varovati našega kmeta. Sicer pa vse kaže, da stojimo pred važnimi političnimi spremembami; bliža se čas, ko dobimo svoje avtonomne dežele. Ko to pride, bodo posamezni deželni zbori itak imeli priliko odločevati o novih davkih. Dotlej pa naj se ves načrt izvrši v finančnem odseku. Za vladni predlog so govorili vladni poslanci, na kar je bil predlog sprejet od večine. — Proti so glasovali zastopniki Jugoslov. kluba in zemljoradnikov.

In čuj ti slovenski kmet: Ne enega poslanca od Samostojne ni bilo, da bi govoril ali glasoval proti. Mermolja in Drogenik raje verizita in hodita po banketih. Pa saj vemo, kako je: Proti ne smeta govoriti in gla-

sovati, ker sta plačana od vlade. To se je videlo pri vseh takih zadevah. Na primer pri 100 milijonskem posojilu so prišli vsi samostojni poslanci glasovati za — vlado; celo kujajoči se Urek je bil telegrafično poklican. Drogenik je glasoval za manevre, Pucelj je podpisal naredbo o davku na vozove, o novih taksah, o zvišanju desetka od 1 in pol odstot. na 5 odstot. in tako dalje. Na shodih pa samostojni sladkomilo govorijo, kako «skrbijo» za kmeta.

Prišel bo «Kmetijski list» pa bo pisal, da je dr. Korošec kriv novih davkov. Mermolja se bo pri Sv. Marjeti penil, da so klerikalci krivi teh nesreč. Dobnik bo sladkomilo pridigoval o dobrotah, ki jih deli Samostojna, Drogenik pa bo hvalil Pucelja in Pašiča. No in zakaj ne bi bil slovenski kmet zadovoljen s takimi priprošnjiki!

Same dobrote, sam blagoslov prinašajo samostojneži od vladnega korita. A veste za koga: Za sebe! — Mermolja je pričiganil v naše kraje, sedaj je milijonar. Urek je bil na robu propada, danes «špila» bogataša, Pucelj je pred volitvami bil popolnoma skrahiran, a letos je ženin hčerko in dal 100.000 kron dote. Drogenik in Dobnik sta prej komaj dihala, a danes sta si iz beograjskih korit nabasala, kar se je dalo. Ti slovenski kmet pa dobivaš nove davke.

Komur se še ne bodo odprle oči!

Iz poglavja o naši prehrani.

Letošnja žitna trgovina je nekako v zastoju vsled pomanjkanja denarja in vsled prometnih potežkoč. — Prometne težkoče so tako silne, da ne ovirajo samo prevoza prehrane, ampak tudi povišujejo pomanjkanje denarja, ker so veliki mlini in žitni trgovci nakupili velike množine raznih žit, ves žitni nakup plačali prodajalcem naprej, a sedaj ne morejo žita prevažati po železnicah. Obstaja že res velika opasnost za popoln zastoj v žitni trgovini radi mučno občutnega pomanjkanja denarja in radi prometnega zastoja. Radi ravnokar navedenih vzrokov nastaja vedno večja napetost med kupnimi in prodajnimi cenami in se plačuje za ponujeno žitno robo vsaka, še tako visoka cena.

V zadnjem času se razglša po časopisju, da so bile že večje količine ameriške koruze nakupljene za gladno Dalmacijo. A vkljub uvozu ameriške koruze v Dalmacijo ne bodo padle cene, ker so začeli razni žitni trgovci in špekulanti ponujati slabo koruzo nekoliko ceneje ali vsaj po isti ceni, kot je dobra iz Amerike.

Naš ministrski svet sam je ugotovil, da gladijejo revnejši sloji po Hercegovini, Crni gori, Sandžaku ter Dalmaciji in naprosil upravitelja velikanske državne veleposesti Belje, znanega socijalnega demokrata Antona Kristana, da bi on s te posesti preskrbel s prehrano vojsko in pasivne kraje.

Glede državne posesti Belje pa je izjavil sam trgovinski minister Vilović, da je pričakovala vlada letos ob Belja 4000 vagonov žita, a v resnici so našli samo 260 vagonov. Od ostalih pridelkov je vrglo Belje 120 vagonov ovs, 400 vagonov sena, a te količine bi zamogle zadostovati komaj kot prehrana vojaških konj, istotako bi beljska pšenica k večjemu lahko prehranila vojaštvo, ostali gladijoči narod v naši državi pa ne bo mogel dobiti po zagotovitvi trgovinskega ministra od Belja prav ničesar. Edino, na kar še upa vlada na jesen od Belja, bi bilo 400 vagonov sladkorne repe in še le proti spomladi večje število svinj ter masti.

Ako stoji glede prehrane in žetve že tako slabo na skoro nepregledni posesti v Belju, ki leži v eni naših najbolj rodovitnih pokrajin, kako žalostne so še le prehranjevalne razmere po naših drugih krajih, ki imajo od Belja slabšo in ne tako rodovito lego.

in pripovedovanjih ne more ustvariti slike in občutiti tistega, kar navdaja človeka ob takih prilikah. Teško je tudi najti besede, ki bi vsaj približno povedale vse to. Lepo je bilo, nad vse lepo je bilo to valovanje teles pri izvajanju prostih vaj. 4200 telovadcev je ob zvokih godbe izvajalo proste vaje, cel čas v vzornem kritju in ravnanju, sedaj v izpadih, sedaj v čepenju, potem spet v stegnjenju in skrčeni težni opori na tleh, enkrat roke v odročanju, potem predročanju in spet v vročenju — ne, ne da se popisati! — Množica nastopajočih in lepota izvajanja je dvestotisoče ljudi navdušila, ki niso štedili s pohvalnim ploskanjem.

Nastopile so članice 3600 po številu, ki so izvajale težke proste vaje v vzornem kritju.

Na orodju je nastopilo 26 vrst. Najbolj so ugajale vaje Jugoslovanske gvezdne vrste na bradlji.

Francozi, Belgijci in Belgijčanke so nastopili s svojimi prostimi vajami. Posebno so ugajale težke vaje Belgijcev in strogo zdravstvene vaje Belgijčank. Francozi so izvajali težke proste vaje, vendar z nezadostno ubranostjo in natančnostjo.

Teško je opisati vse vtise in občutke, ki so polnili srca stotisočere množice gledalcev. Slika za sliko, utis za utisom, vsi veliki in močni, neposredno drug za drugim, so navdušili množice. — Navdušenje in veselje je sijalo vsem z obrazov ob razhodu in to veselje in navdušenje so raznesli telovadci, telovadkinje in gledalci med češkoslovaško ljudstvo, po svetu.

Po javni telovadbi se je razvila prisrčna zabava na zletišču. Godbe so igrale, plesali so narodne plesne, Znanci so se našli in pogovarjali o nastopu. — V razstavnih prostorih so ljudje kupovali razglednice in fotografije od nastopa, ki so bile eno uro po nastopu že izgotovljene in jih pisali domačim. Zivahno vrvenje je vladalo po vsem zletišču, ki je bilo krasno razsvetljeno do 8. ure ure zvečer. Do 9. ure so se množice razšle, in kmalu je zavladal mir po mestu. Člani in članice so se podali v stanovanja, tu so se pogovarjali o nastopu in uspehu dneva pozno v noč so njih utrujene oči zaspane.

Ponedeljek 14. avgusta: Na vsežgodaj zjutraj so se začele

Trgovinski minister je nadalje izjavil, da bi glede prehrane pasivne kraje zamogla oteti pred opasnimi gladom samo rekvizicija živil, ki pa ni predvidena niti po ustavi, niti po kakem drugem zakonu. Zabrana in omejitve žitnega izvoza iz naše države po mnenju trgovinskega ministra ne bo v veliko od pomoč pasivnim krajem, ker bodo vsled zabrane izvoza žitni špekulanti pokupili cel producenta žito po nižji ceni, te pokupljene žitne zaloge bodo poskrili, čakali na ugoden trenutek, ko se bodo žitne cene dvignile, bodo vrgli potem te zaloge na žitni trg in bogzna koliko profitirali pri prodaji.

Glede grozeče nam lakote v letošnji zimi ter spomladi dolži vlada vedno železniškega ministra, ki vedno daje samo prazne obtožbe, da bo dal na razpolago dovoljno število vagonov in lokomotiv, a tega še danes ni storil. Pri vsem pritisku na železniškega ministra, da zapre enkrat za blagovni promet zagrebški kolodvor, potem progo Sisek in nato zopet Brod itd.

Kljub slabi letošnji žetvi bi se dobilo pri nas vsaj za zimo dovolj žita, saj ga po Vojvodini naravnost ponujajo, a vlada pri vseh od nje uprizorjenih prehranjevalnih posvetovanjih ni ukrenila ničesar, da bi se odvišno vojvodinsko žito pokupilo in odprenilo v gladijoče pasivne kraje. Vsaj na zimo bi pri nas ne gladovala prav nobena pokrajina, ako bi hotela vlada že vendar enkrat urediti železniški promet.

Vsi poljedelski stropkovnjaki, ki poznajo poljedelske razmere v naši skoz in skoz agrarni državi, se enoglasnega mnenja, da je letošnji glad ter pomanjkanje prehrane v nekaterih pokrajinah naše države edinole sramota za sedanjo — brezbržno vlado.

Da ne bo poleg Herceg-Bosne, Dalmacije in Sandžaka letošnja zimo osobito na spomlad gladovala tudi Slovenija, se bo morala, da to prepreči, pobrigati Ljubljana, ker Beograd doslej tozadevno ni in ne bo storil gotovo ničesar. Letošnja zimo in spomlad pa bomo na želodcu preizkušali vsaj nekaj tudi mi Slovenci. Koliko nesreče so nam prinesli s centralizmom demokratije in samostojni.

Naša zborovanja.

Shod dr. Korošca v Celju. Prihodnjo nedeljo, dne 24. septembra ob 9. uri dopoldne se vrši v Celju v veliki dvorani Narodnega doma shod Slov. ljudske stranke za ves celjski in laški okraj. Spored: Ob 8. uri v župnijski cerkvi sv. maša s cerkvenim govorom za može (dr. Hohnjec). Ob 9. uri shod v Narodnem domu. Govorijo poslanci: dr. Korošec, Krajnc in dr. Hohnjec.

Sv. Barbara v Haložah. Prihodnjo nedeljo, dne 24. septembra po rani maši se vrši pri g. Reiherju shod Slovenske ljudske stranke za Haloze. Govorita poslanec Fr. Zebot in urednik Januš Golec. Haložani iz domače in sosednih župnij v nedeljo k Sv. Barbari.

Krščansko misleči obrtniki so zborovali v nedeljo 17. septembra v Mariboru v Gambrinovi dvorani. Nismo mislili, da ima naša stranka med obrtniki toliko vrlih pristašev. Dvorana je bila popolnoma zasedena. Na shodu so bili navzoči in so govorili trije poslanci: dr. Hohnjec, Skoberne in Zebot, trije člani Trgovske in obrtne zbornice: Ogrin, Stupan in Lancič ter mnogo odlični predstavniki obrtne ter trgovske stranke. Napravil se je načrt, da krščansko misleči obrtniki po vseh okrajih organizirajo okrajne Obrtne zveze. Obrtniki, ki želijo, da se v njih okraju ustanovi Obrtna zveza, naj pišejo predsedniku mariborske Obrtne zveze slikarskemu mojstru g. Ivanu Lorber (Vetrinjska ulica št. 3). Po shodu so si udeleženci ogledali obrtno razstavo.

mednarodne tekme, ki so trajale do 11. ure popoldne. Vođa jih je načelnik Jugoslovanske orlovske zveze brat dr. Peterlin. Vsi narod, ki so se jih udeležili, so postavili svoje najbolje, zato je bila tekma huda. Zmagal pa je Jugoslovanski Slovenec br. Ivo Kermavner, načelnik Orlovske podzvezde Ljubljana. Drugo mesto si je pridobil nek Svicar. — Vsak ki je tekmoval za prvenstvo, je moral pokazati na vsakega orodju tudi vaje, ki jih je sestavil sam. V vseh vajah se posebno odlikoval prej omenjeni Svicar, ki je izvajal neverjetno vratolomne vaje (bradlja).

Tekmam je prisostvovalo nebroj občinstva. — Dragi, ki jim niso prisostvovali, so si ogledovali znamenitosti Brna in mesto samo. — Jaz sem si ogledal s skupino Jugoslovanske Špilberk z znamenitimi bivšimi ječami, kjer je umrl italijanski pisatelj in pesnik Peliko (njegov spomin so proslavili Italijani lani s tem, da so obiskali njegov grob) in kjer je bil zaprt znameniti hrvatski baron Trenk. Celica, kjer je bil zaprt Trenk, je še ohranjena, ravnotako verige in okovi. Špilberka je krasen razgled na mesto in okolico. Glavni del mesta je na severovzhodni strani Špilberka. Proti jugovzhodni strani se razprostirajo griči, ki spominjajo na Slovenske gorice. Proti jugovzhodu je ravnina.

Ker sem imel popoldne v «kasarni» službo, si nisem mogel ogledati celega mesta. Videl sem še v grobnici kapacinski cerkve truplo barona Trenka in trupla raznih menihov, katerih so nekateri več ali manj slavni v češki zgodovinski literaturi. — Pogled na te okostnjake je pravzaprav grozljiv. Vendar so vsi dobro ohranjeni, vključno dolgem času (200-500 let), ki je odhital čez nje.

Popoldne je bil nastop dijaškega Orla in sicer 1200 dijakov. Sploh je bil čeli ponedeljek posvečen večinoma dijaštvu, ki je imelo ta dan na več krajih svoja zborovanja. Nastop samega nisem videl. Dijakinje je nastopilo 800, ki so izvajale po godbi simbolične proste vaje: «Tri dobe češke zemlje». Te vaje kažejo v slikah vso zgodovino Češkoslovaške od prihodnosti blagovestnikov sv. Cirila in Metoda pa do konca svetovne vojne, do svobode. Na sredini telovadišča so postavili veličansko živo sliko, ki je predstavljala misel: Mladina streš kvišku, k nebu!

je bila ta prisega, posebno nam Orlom, ki smo jo tem bolj občutili, ker smo prisegli na svoj prapor, da se hočemo z njim na celu boriti do zadnjega, za vse, kar je lepo in dobro, da se hočemo boriti za pravico, da hočemo braniti vse in vsakogar pred krivico, da hočemo ostati Orli, zvesti Bogu in domovini. — Objela sta se oba prapora, češkoslovaški in jugoslovanski, sklenila s tem pobratimstvo za vse tiste, ki jim bosta simbol, in s tem sta sklenila nerazdružljivo vez med slovenskimi in hrvatskimi in češkoslovaškimi Orli, med češkoslovaškim in jugoslovanskim katoliškim ljudstvom, pobratimstvo tudi med vsemi Češkoslovaki in Jugoslovani.

Ob 3. uri popoldne se je začela javna telovadba. Celo popoldne so se valile množice na zletišče in napolnile tribune in stojišča pred njimi do zadnjega. Vstopnice so bile razprodane že ob 2h in seči so morali po rezervnih.

Točno ob treh je z desnega godbenega paviljona veličastno zadonela slavnostna fanfara ter naznanila začetek nastopa. Skoz vrata na južni tribuni je prikorakala kolona telovadcev po 16 v eni vrsti, za njo druga in tretja in četrta, vse v krasno kritih vrstah. V sredini telovadišča se je prva kolona cepila in korakala deljeno v dveh novih kolonah proti desnemu in levemu kotu, druga kolona je korakala naravnost, tretja na levo in četrta na desno. Potem so se telovadci razvili v krasnem rajalnem pohodu v obliki križa in zvezde do razstopa k prostim vajam. Lep, nepopisno lep je bil ta pogled na to množico krepkih postav v telovadnih oblekah, povsod, kamor je pogledalo oko v vzornem kritju. Koliko je bilo tu mlade sveže moči, pripravljene za boj, mlade, sveže energije za napore in delo v boju za resnico in pravico in za svobodo katoliške cerkve.

Raz načelnikega odra je vodil nastop načelnik CSO. Zagorelega obraza, bliskajočih oči, vendar miren, brez najmanjšega znaka kake nervoznosti ali nesigurnosti je dajal znamenja z zastavo in povelja zraven njega stoječemu trobentaču. Zategnjen, valovajoč in lepo doneč glas trobente je pripomogel k veličastvu nastopa. Pri prvih klicih so se nehote obrnile oči vseh proti trobentaču.

Kdor še ni videl velikih nastopov, ta si po raznih opisih